

Ольга Кобилянська

(1863–1942):

до 160-річчя від дня народження української письменниці

*«Усі мої думки тобі, народе вільний,
І пісня серця, музика душі тобі!»*

Ольга Кобилянська

**Народилася Ольга Кобилянська
27 листопада 1863 р. в містечку Гура-Гуморулуї
на півдні Буковини (тепер — територія Румунії) у
багатодітній сім'ї дрібного урядовця.**

*За горде серце її називали
гірською орлицею*

Батько, Юліан Кобилянський, народився на Галичині. Він належав до шляхетського роду, який мав свій герб і походив з Наддніпрянщини.

Мати, Марія Йосипівна Вернер, походила зі спольщеної німецької родини. Її родичем був відомий німецький поет-романтик Захарій Вернер. З любові до свого чоловіка, Марія Вернер вивчила українську мову, прийняла греко-католицьку віру та виховувала всіх дітей у пошані та любові до українства.

Кобиланські, 1894 р. Стоять: Олександр, [Юліан](#), [Степан](#), Володимир.
Сидять: Максиміліан, Євгенія, Марія (мати), Юліан (батько), Ольга.

У родині Кобиланських було семеро дітей – п'ятеро синів і дві доньки. Гарну освіту дали тільки синам. Доньки Ольга та Євгенія отримали початкову освіту: чотири класи німецької школи у Кимполунзі. Брат Ольги Степан був живописцем (серед його творів – портрети сестри). Ще один брат – Юліан – прославився як філолог та автор кількох підручників із латинської мови.

У 1877 р. О. Кобилянська закінчила чотирикласну німецьку школу в Кімполунзі. Її не полишають мрії про подальшу освіту, яка на той час була важкодоступною для жінок. Тож вона наполегливо здобуває знання самостійно: багато читає, бере приватні уроки з української мови. Окрім того, вона ще й потрохи малює картини, виступає в аматорських виставах, грає на фортепіано. З чотирнадцятилітнього віку веде щоденник .

Перші її літературні твори, написані німецькою мовою ще без чіткого уявлення, "що значить слово «література», припадають на початок 1880-х р. («Гортенза, або Нарис із життя однієї дівчини», «Доля чи воля?»).

Значний вплив на формування Кобилянської як людини і митця мала Софія Окуневська - широко освічена як на свій час жінка, яка першою в Австро-Угорщині здобула в Цюріху вищу медичну освіту.

Перед Ольгою Кобилянською постає питання: якою мовою писати, хто буде її читачем. Тоді Софія Окуневська переконливо радить писати українською мовою. Згодом Окуневська познайомила молоду авторку з феміністкою та українською письменницею Наталею Кобринською, яка пропагувала жіночий рух у Галичині. Ставши в 1894 р. однією з ініціаторок створення «Товариства руських жінок на Буковині», Кобилянська обґрунтувала мету цього руху в брошурі «Дещо про ідею жіночого руху». Письменниця порушила питання про тяжке становище жінки «середньої верстви», активно виступила за рівноправність жінки й чоловіка, за її право на гідне життя. Ці думки виявилися у творах письменниці («Гортенза», «Вона вийшла заміж», «Людина», «Царівна», «Некультурна», «У неділю рано зілля копала»).

Софія Окуневська

Наталя Кобринська

О. Маковей

У 1891 р. О. Кобилянська переїздить у Чернівці і живе тут постійно. На той час це місто було осередком освіти й культури. Тут знайомиться з письменником О. Маковеем (тодішнім відомим поетом, прозаїком, критиком, редактором газети «Буковина»), під впливом якого вона пише. З того часу між ними починається тісне спілкування. Він редагує її твори, допомагає видати «Царівну» у газеті, виступає її найпершим критиком.

О. Кобилянська

Осип Маковей був зачарований її талантом, а Ольга – самим Осипом. Тривалі дружні стосунки, які виникли між ними із взаємної симпатії переросли в почуття кохання. О.Кобилянська мріяла про одруження і навіть першою заговорила про це. Та, мабуть, він її по-справжньому не любив, а захоплювався лише як письменницею. У 1903 р. О. Маковей виїхав із Чернівців та одружився з іншою жінкою. А Кобилянська так і не вийшла заміж. Єдина розрада в особистому житті — прийомна донька Олена (по чоловікові Панчук). Вона одночасно була і її племінницею (донькою свого брата Олександра).

Олена і її чоловік Ельпидефор

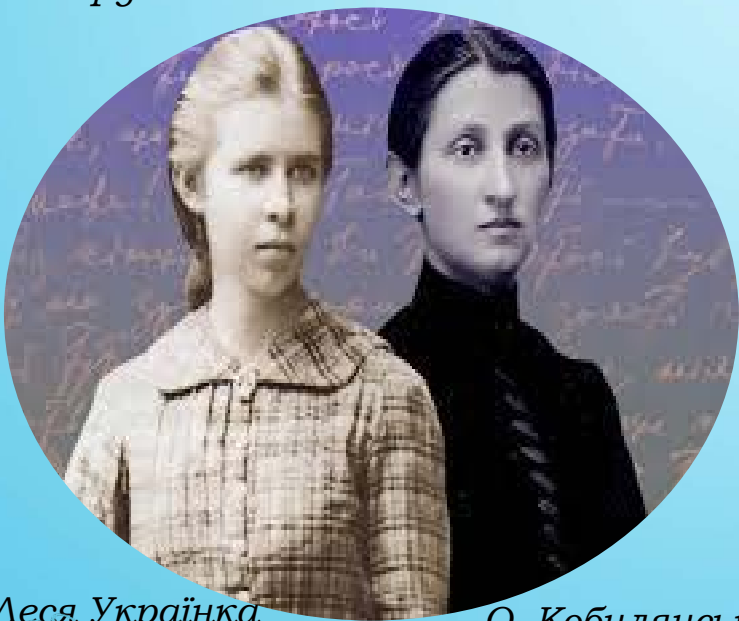

*О.Кобилянська з внуками
Ігорем та Олегом*

М. Грушевський

Проживаючи у Чернівцях, О. Кобилянська знайомиться з М. Грушевським, Лесею Українкою, І. Франком. Вони допомогли їй утвердитися в літературі як українській письменниці. Ольга Юліанівна входить у коло прогресивної інтелігенції.

Леся Українка

О. Кобилянська

Іван Франко визнав, що “Ольга Кобилянська – визначне явище в українській новітній літературі. Її перші твори були свіжим подихом повітря у цій літературі...”

І. Франко

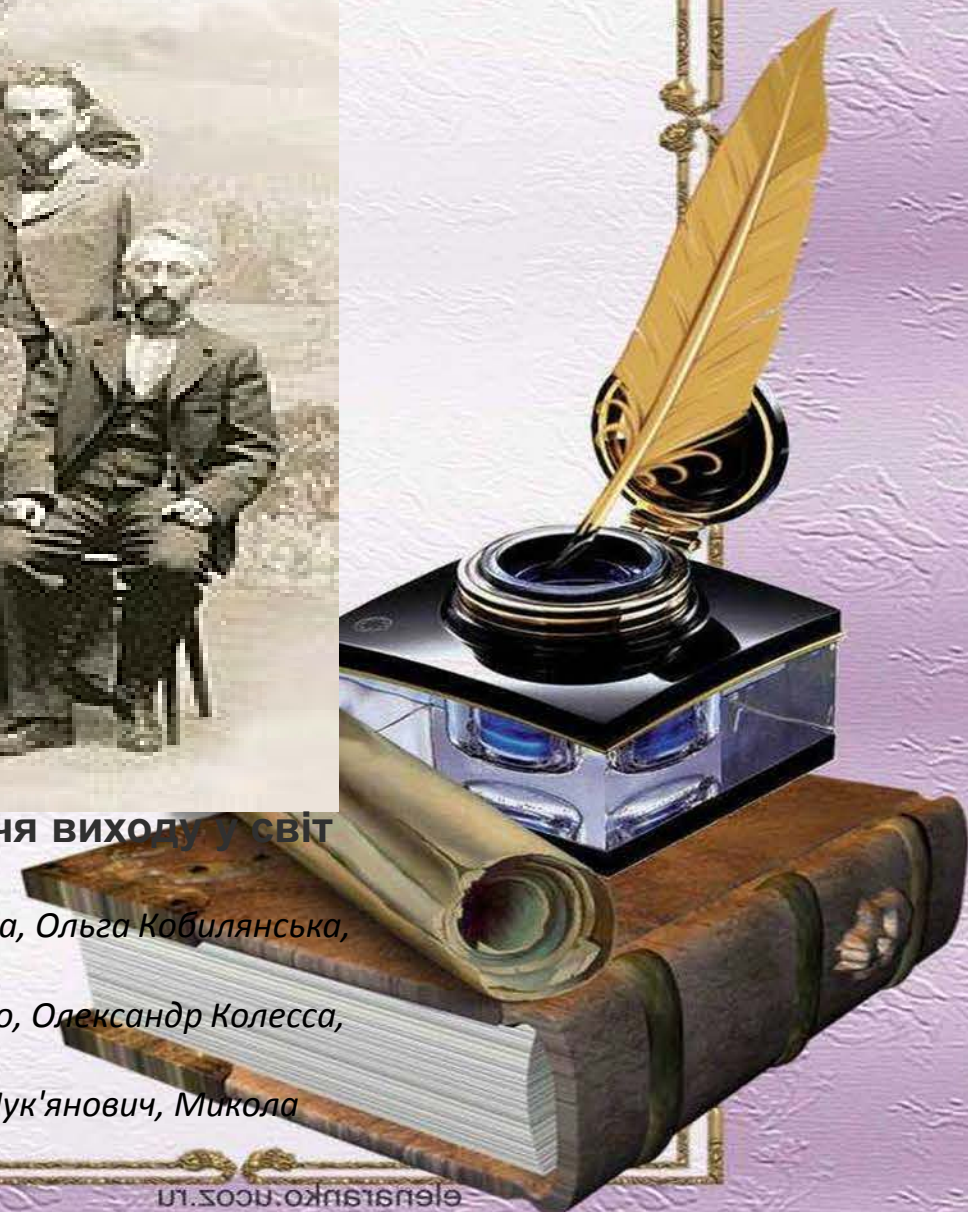

Учасники з'їзду українських письменників у Львові з нагоди 100-річчя виходу у світ «Енеїди» І. Котляревського, 1898 р.

Зліва направо: 1-й (нижній) ряд: Михайло Павлик, Євгенія Ярошинська, Наталя Кобринська, Ольга Кобилянська, Сильвестр Лепкий, Андрій Чайковський, Кость Паньківський.

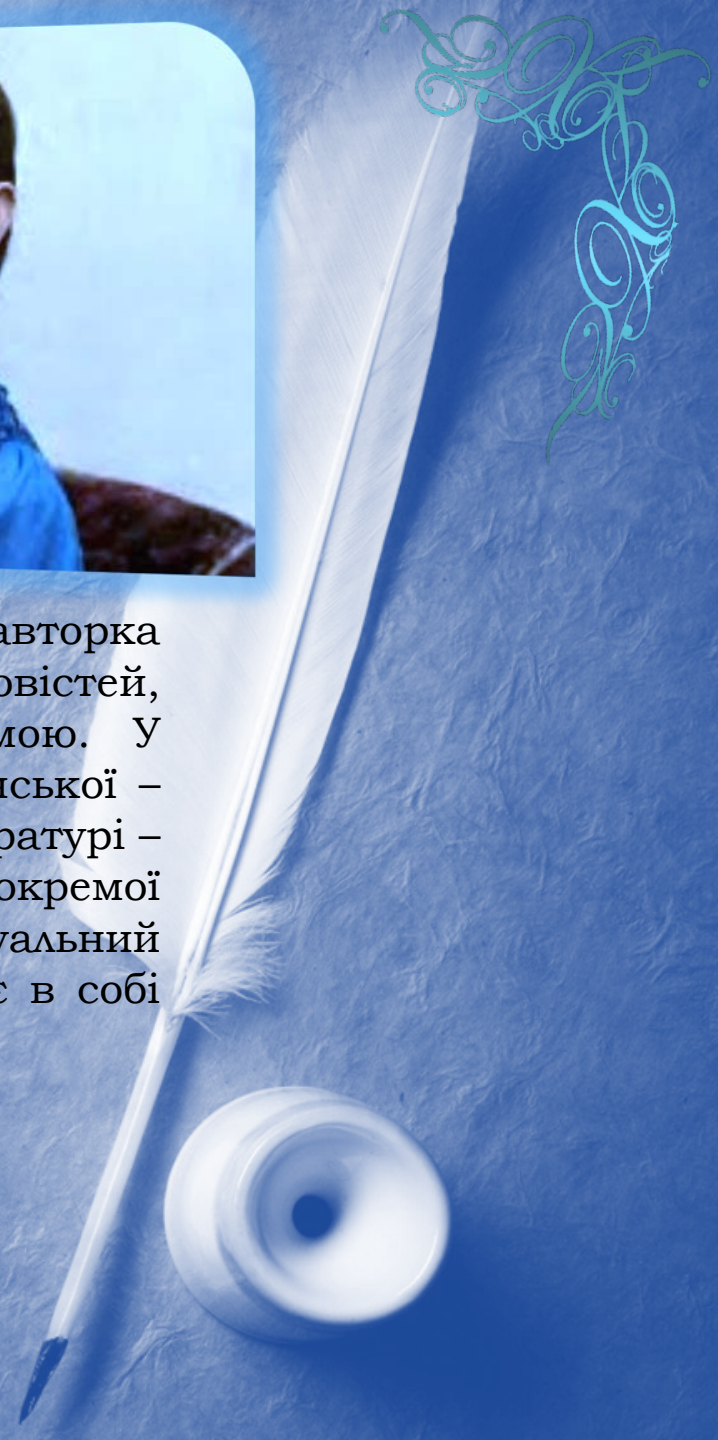
2-й ряд: Іван Копач, Володимир Гнатюк, Осип Маковей, Михайло Грушевський, Іван Франко, Олександр Колесса, Богдан Лепкий.

3-й (верхній) ряд: Іван Петрушевич, Філарет Колесса, Осип Кишакевич, Іван Труш, Денис Лук'янович, Микола Івасюк.

Ольга Кобилянська – авторка численних новел і повістей, новаторських за змістом і формою. У центрі уваги творів О. Кобилянської – чи не вперше в українській літературі – психологія індивідуальності окремої людини. І вже потім індивідуальний портрет людини, який відбиває в собі риси суспільства чи всесвіт.

Тематика творчості

Тема інтелігенції проходить через усю творчість Кобилянської — від її ранніх оповідань та повістей до «Апостола черні».

Глибоко правдиві картини з життя села Кобилянська дала в новелах «Банк рустикальний», «На полях», «У св. Івана», «Час», «Некультурна», «Земля».

Реалістичні й романтичні тенденції творчості своєрідно поєднуються в одному з її кращих творів — повісті «В неділю рано зілля копала», в основі якої — мотив романтичної пісні-балади «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці».

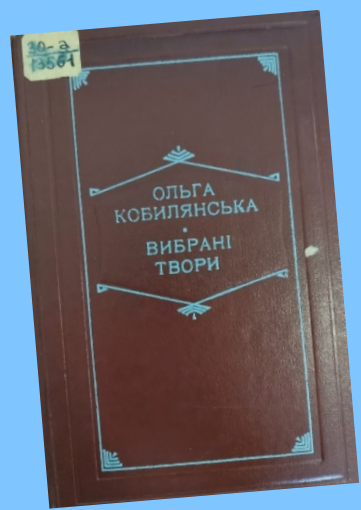
В оповідання письменниці ввійшла тема війни («Юда», «Лист засудженого вояка до своєї жінки», «Назустріч долі» (1917 р.), «Зійшов з розуму» (1923 р.) та ін.). — подібно до творів Василя Стефаника, Марка Черемшини, Осипа Маковея та ін.

Кобилянська впродовж майже півстоліття створила десятки оповідань, нарисів, новел, повістей, критичних і публіцистичних статей, перекладів, лишила значне за обсягом листування. Частина її творів написана німецькою мовою. З них лише деякі були надруковані в періодичних виданнях; 1901 р. вони вийшли окремою книжкою під назвою «Kleinrussische Novellen». Найкращі твори О. Кобилянської вийшли у перекладах багатьма мовами, зокрема слов'янськими.

*Її творчість, наснажена любов'ю і добром,
продовжує й сьогодні не тільки
хвилювати, а й навчати, виховувати
кожного з нас...*

Петро Хропко

Кобиланська О. Ю. Вибрані твори / О. Ю. Кобиланська. – Київ : Дніпро, 1977. – 686 с.

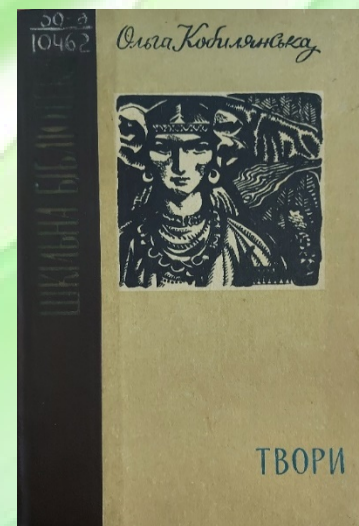
Кобиланська О. Ю. Повісті, оповідання, новели / вступ. ст., упоряд. і приміт. Ф. П. Погребенника ; ред. тому І. О. Дзеверін. – Київ : Наук. думка, 1988. – 672 с.

Кобиланська О. Ю. Твори / упоряд. та приміт. Л. Г. Голомб ; вступ. ст. П. П. Пономарьова]. – Ужгород : Карпати, 1983. – 504 с.

Кобиланська О. Ю. Вибрані твори / О. Ю. Кобиланська. – Київ : Дніпро, 1974. – 541 с.

Кобиланська О. Ю. Твори. Земля. «В неділю рано зілля копала...» / О. Ю. Кобиланська. – Сімферополь : Крим, 1971. – 463 с.

Кобиллянська О. Ю. Вибрані твори: повість, оповідання / упоряд., вступ. ст. Ю. Б. Кузнецова. – Київ : ІНТЕЛЕКТ-АРТ, 2008. – 432 с. – (Класики української літератури).

До книги увійшли романтична, схожа на легенду, повість видатної української письменниці «В неділю рано зілля копала...» та ряд оповідань. У повісті створено яскраві, глибоко психологічні образи, відображено старовинні звичаї гуцулів, незабутні картини карпатської природи.

Великий інтерес становлять також оповідання про долю буковинського селянства кінця ХІХ — початку ХХ століття.

Кобиллянська О. Ю. Оповідання / упоряд., післямова І. О. Денисюка ; худож. І. Г. Пенік. – Львів : Каменяр, 1982. – 271 с.

До книги української письменниці-класика входять оповідання про боротьбу жінки за рівноправність в умовах капіталістичного ладу, важку долю українського селянства, твори, спрямовані проти імперіалістичних воєн.

Кобилянська О. Ю. Апостол черні : повість : у 2 т. / Ольга Кобилянська ; авт. вступ. ст. та упоряд. М. Крупа ; ред. І. Зелена. – Тернопіль : Збруч, 1994. – 318 с.

Роман «Апостол черні» - це гостросюжетна розповідь про долю трьох поколінь родини Цезаревичів та Альбінських. Письменниця порушує перед читачем дуже актуальні і сьогодні проблеми: суспільного обов'язку, кохання і зради, злочину і кари, виховання і спадковості.

Кобилянська Ольга. Аристократка: оповідання, повісті / О. Ю. Кобилянська. – Київ : Основи, 2001. – 699 с.

До збірки увійшли повісті та оповідання письменниці про життя буковинської інтелігенції та селянства.

Кобилянська О. Ю. Слова зворушеного серця : щоденники, автобіографії, листи, статті та спогади / О. Кобилянська. – Київ Дніпро, 1982. – 359 с.

Ліричні щоденники, автобіографічні матеріали, листи, спогади, що ввійшли до цієї книжки, розкривають духовний світ письменниці, формування її світогляду, особливостей творчої манери.

Кобилянська О. Ю. Земля : повість / О. Кобилянська. – Київ : Знання, 2017. – 318 с.

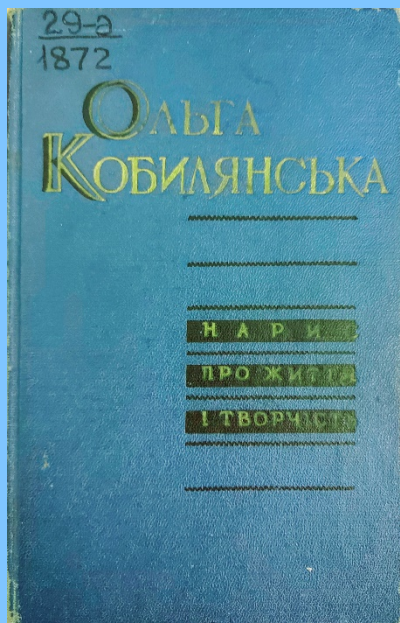
Повість «Земля» - соціально-психологічний твір, що став знаменним явищем в українській літературі і поставив авторку у ряд найвидатніших художників світу. На прикладі життя однієї сім'ї письменниця показує внутрішній світ героїв твору і коріння злочину шукає не стільки у прагненні володіти власністю, скільки в глибинах людських сердець

Кобилянська О. Ю. Людина ; Царівна : повісті / Ольга Кобилянська ; передм. Н. Г. Білоцерквівець. – Київ : Котигорошко, 1994. – 360 с. – (Шкільна бібліотека).

В повістях Ольга Кобилянська розкриває світ думок і почуттів героїні, яка прагне вирватися із сірої буденщини. Своїми творами письменниця підносить голос за право жінки на працю, на щастя, за її громадські права і людську гідність. Це кращі твори на жіночу тему.

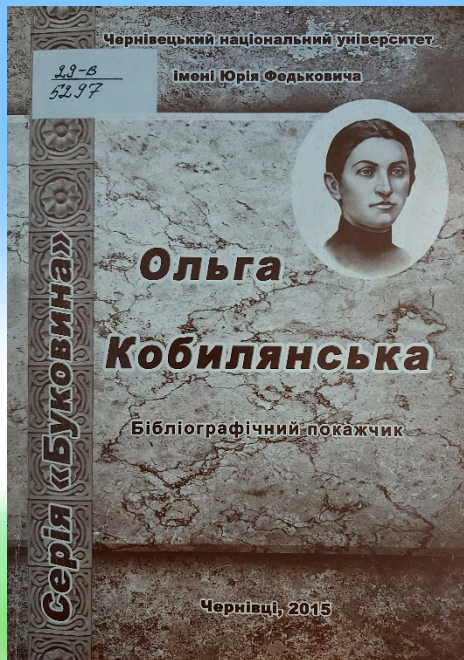
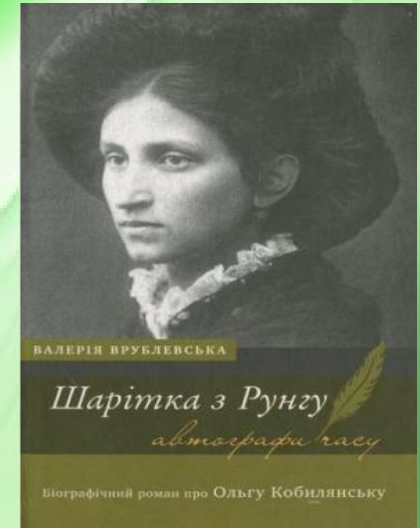

Бабишкін О. К. Ольга Кобилянська : нарис про життя і творчість / О. К. Бабишкін. – Львів : Книжк.-журн. вид-во, 1963. – 192 с.

Це нарис про життя і творчість видатної української письменниці. Автор використав багато неопублікованих документів та матеріалів, дав аналіз творів О. Кобилянської на фоні української та світової літератури.

Врублевська В. В. Шарітка з Рунгу : біогр. роман про Ольгу Кобилянську / В. Врублевська. – Київ: Академія, 2007. – 512 с. – (Автографи часу).

Ольга Кобилянська, як і герої її творів, любила свої мрії, любила рідних, друзів. Любила... Переборювала обставини, нерідко-і себе. Все вона прощала, все терпіла. Її унікальне життя є основою роману.

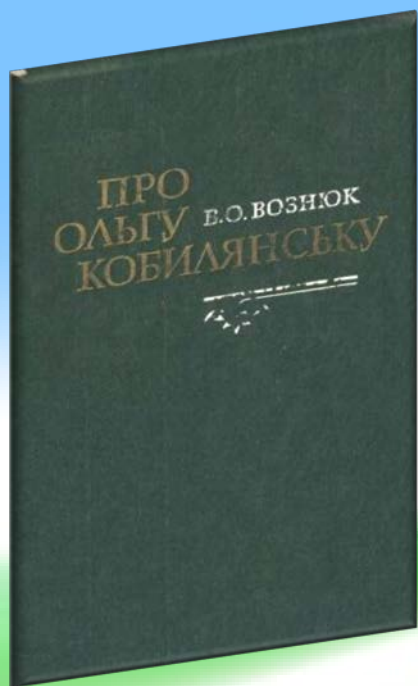
Ольга Кобилянська : до 150-ї річниці з дня народження : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. І. Горюнова, В. І. Ткач, Н. І. Ткач, Н. М. Загородна ; наук. ред. Я. Б. Мельничук. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2015. – 440 с. - (Буковина).

Бібліографічний покажчик містить матеріали про життєвий шлях, творчу діяльність буковинської письменниці Ольги Кобилянської.

Праця адресована науковцям, мистецтвознавцям, викладачам, студентам, бібліотечним працівникам, всім, хто цікавиться доробком письменниці.

Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст. : у 2 кн. : підручник / за ред. проф. О. Д. Гнідан. – Київ : Либідь, 2005. – Кн. 1. – 624 с.

У підручнику розглянуто літературний процес кінця XIX – початку XX ст. – одного з найплідніших періодів розвитку літератури, переосмислено спадщину українських письменників різних напрямів і шкіл. Спеціальні підрозділи присвячено творчості О. Кобилянської, Лесі Українки, Грицька Григоренка, М. Коцюбинського, О. Маковея, В. Стефаника, Л. Мартовича, М. Черемшину, В. Винниченка, М. Вороного, Б. Лепкого, О. Олеся, П. Карманського, В. Пачовського та ін. Проаналізовано внесок старшої генерації, розглянуто доробок плеяди молодих талановитих митців, дано характеристику теоретичних понять.

Вознюк В. О. Про Ольгу Кобилянську : нові матеріали, роздуми, знахідки / В. О. Вознюк. – Київ : Дніпро, 1983. – 183 с.

Використовуючи маловідомі документи й нові матеріали про життя і творчість письменниці, автор підготував ряд цікавих публікацій, що склали основу цієї книги. Досліджується вплив фольклору на її творчість, сценічне втілення повістей «Земля» і «В неділю рано зілля копала».

**Ольга Кобилянська померла 21 березня 1942 р.
Письменниця похована, як і хотіла, у родинному
склепі на Руському цвинтарі.**

**До 100-річного
Кобилянської її ім'я
Чернівецькому театрові,
містах Буковини.**

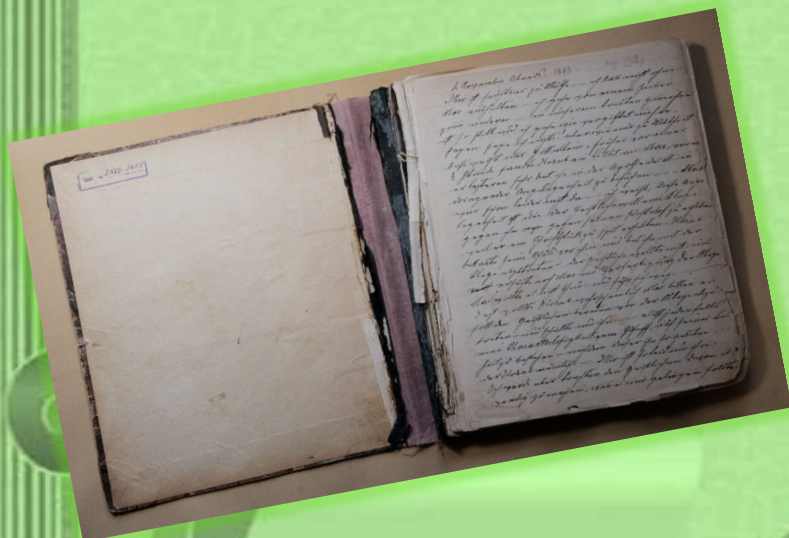
**ювілею
присвоєно
вулицям у**

**У 1973 р. відкрито музей письменниці в с.
Димка, де вона влітку відпочивала.**

Ольга Кобилянська в селі Димці. (Фото 1920 року)

27 листопада 1944 р. в Чернівцях відкрито єдиний в Україні літературно-меморіальний музей письменниці у будинку, де вона проживала із 1925-го до самої смерті.

Там, серед численних експонатів і особистих речей, зберігається унікальний документ — щоденник Кобилянської. Це два загальні зошити, написані німецькою мовою (деякі слова українською та польською). Вона вела щоденник впродовж понад семи років, коли жила в Кімполунзі, Димці, Болахові

У музеї є засушені гілочки едельвейсу. Ці квіти вона збирила у Кімполунзі ще у 1884 р. За легендою, дівчина, яка знайде едельвейс, матиме щасливе кохання.

У музеї Ольги Кобилянської все залишилось як за часів господині.

Кобиланська з дитинства мріяла побувати на морі, проте мрії так і не судилося здійснитись. Дуже багато атрибутів моря у особистих речах мала – від венеціанського човника до різних мушель.

На столі й досі стоїть подарована пляшка з морською водою. Такий креативний подарунок зробила письменниці приятелька-художниця Лея Прункул у 1924 р. Пляшку з Констанци надіслала з карткою, де записала, звісно, німецькою, таке: «Люба панно Ольго, Чорне море засилає вам маленьку хвилю як найкращий привіт!»

Увічнення пам'яті Ольги Кобилянської

У місті Гура-Гумора, де народилася письменниця, встановлено пам'ятник і названо сквер її ім'ям.

У ряді українських міст ім'ям Кобилянської названі вулиці, у тому числі в Чернівцях.

У Чернівцях відкрито літературно-меморіальний музей Кобилянської, Чернівецький музично-драматичний театр носить ім'я Ольги Кобилянської.

У Чернівцях встановлено пам'ятник великій українській письменниці.

У селі Унгурь Окницького району (Молдова) відкрито музей і пам'ятник українській письменниці Ользі Кобилянській, а місцевому ліцею присвоєно її ім'я.

У селі Димки Чернівецької області працює музей Ольги Кобилянської.

У 2013 р. в Україні була випущена поштова марка, присвячена Ользі Кобилянській, і побачила світ пам'ятна монета номіналом у 2 гривні.

В Україні існує літературно-мистецька премія імені Ольги Кобилянської.

За творами письменниці знято фільми "Земля", "Вовчиця", "Меланхолійний вальс", "Царівна" та ін.

“Ми сьогодні приходимо до творчості Кобилянської по естетичну насолоду і знання жіночого характеру , адже ж вона створила цілу енциклопедію жіночої душі”.

С. Павличко

«Ольга Кобилянська – пишна троянда в саду української літератури»

М. Старицький.